2002 m. Šventosios akvatorijoje (plotas 9) nuskendusių laivų neaptikta. Plote 10 ties Melnrage, koordinatėse 55° 45.527 N; 021° 03.254 E, smėlėtame dugne rastas gana taisyklingos formos objektas, sprendžiant pagal šešėlį sonaro nuotraukoje, iškilęs virš dugno iki 8 m. Šioje vietoje yra 14 m gylis. Panėrus buvo aptikta didžiulė povandeninė uola. Ji taisyklingos formos, apačioje apie 7x7 m dydžio, viršuje apie 4x2 m, virš dugno iškilusi iki 7,6 m.

Plote 11, ties Juodkrante, apie 3,5 km nuo kranto, koordinatėse 55 31.370 N; 021 02. 253 E, buvo aptikti neaiškūs objektai. 27 m gylyje, smėlingame dugne rasti virš smėlio iškilę 0,5–1,5 m medžių kelmai su šaknimis. Jie palyginti gerai išlikę, nuo 0,4 iki beveik 1 m skersmens. Greta buvo nedidelė (iki 1 m aukščio) nestati terasėlė su morenos išeigomis. Vieno kelmo bandinys C14 metodu Geologijos ir Geografijos institute datuotas 8090 m. BC (Geologijos ir Geografijos institutas. Radioizotopinių tyrimų laboratorija. Protokolas Nr. 1, 2002 01 21).

Laivo W-9 liekanos buvo išplautos po didelio pavasarinio štormo į P nuo Nemirsetos. Jis yra vandens ir smėlio riboje. Jo ilgis ne mažesnis kaip 20 m, plotis – apie 6–7 m. Laivo priekis bukesnis už laivagalį. Iš smėlio kyšojo tik forštevenis ir iki 0,7 m iškilę špantai. Iš viso rasta 41 kairiojo borto ir 13 dešiniojo borto špantų.

2002 m. liepos mėn. UAB „Laivitė" laivas „Baltik" iš 23 m gylio ištraukė didelį senovinį gerai išlikusį inkarą. Jis gali būti datuojamas XVII–XVIII a. Radinys perduotas Klaipėdos Jūrų muziejui-akvariumui.

UNDERWATER EXPLORATIONS IN THE BALTIC SEA

In 2002 KU continued the underwater archaeological explorations in the Baltic Sea. The Swedish hydrographical ship "Nils Strömcrona" was assisting in the explorations. The territory of the sea from the Latvian – Lithuanian border to the Lithuanian – Russian border was explored. Beside Palanga a shipwreck dated to the 17th century was found. Near Nemirseta the German transport ship "Füsilier" drowned in 1944 and the double engine plane were found. Beside Juodkrantė the remains of the forest which grew on the coast of the Baltic Sea in the Early Mesolithic period were detected.

POVANDENINIAI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI PLATELIŲ EŽERE

Andrzej KOLA, Wojciech SZULTA, Vladas ŽULKUS

2002 m. buvo tęsiami povandeniniai archeologiniai tyrimai Platelių ežere (Telšių aps., Plungės vls.). Jie buvo pradėti 1995 m. ir vyko 1996, 1997, 1998, 1999 bei 2000 m. Tyrimus vykdė Torunės universiteto Archeologijos ir etnologijos instituto povandeninės archeologijos laboratorija (vad. prof. habil. dr. Andrzej Kola ir mgr. Wojciech Szulta) bei KU (vad. – prof. V. Žulkus).

2002 m. apmatuota iš viso 320 m² (184–220 m atkarpa nuo nulinio taško Šventorkalnio pusiasalyje, juostose XLVII–LIV). Ežero

dugne, arčiau Pilies salos, inventorizuotame plote rasti 25 statmeni ir pasvirę tašyti poliai, kurių ilgis buvo nuo 23 iki 1160 cm, o storis – nuo 13 iki 23 cm. Tarp polių aptikta chaotiškai gulinčių įvairaus dydžio sijų tokioje padėtyje, kaip sugriuvo tiltas. Tilto konstrukcijų ten buvo pastebimai mažiau nei prie Šventorkalnio. Dendrochronologinių tyrimų duomenimis (pavyzdžiai paimti 2001 m.), tiltas buvo statomas dviem etapais arba remontuotas. Tilto konstrukcijų datos yra nuo XVI a. pradžios iki XVI a. pabaigos (M. Brazausko KU tyrimai).

Vietiniai gyventojai pasakoja netoli Briedžių salos, ežere, po vandeniu, nedideliame gylyje esant akmenį su ženklais – apie 2x2 m dydžio su kryžiumi ir „nelietuviškomis raidėmis". Šis akmuo yra seklumoje, vadinamoje „Kryževoji". Panaši vieta buvo rasta į P nuo Briedžių salos, apie 1,5 km į Š nuo Pilies salos. Akmuo, panašus į nupasakotą, rastas 3 m gylyje, seklumoje. Jis yra 1,1 m aukščio, 1,85x1,5 m dydžio, siaurėjantis aukštyn, nuolaidus į Š pusę. Jo viršus yra 1,10x1,05 m dydžio. Akmens viršuje jokių ženklų nerasta, bet šonuose yra išskėlimai arba natūralūs išdūlėjimai, kurie rodo, kad akmuo kadaise buvo žemės paviršiuje. Aplink šį akmenį, apie 1,5–3,5 m atstume yra mažesnių, iki 0,5x0,5 m ir kiek didesnių akmenų, kurie gali sudaryti sistemą. Į R nuo žvalgytos vietos, vos apie 1 m gylyje narų klubas „Oktopus" (vad. A. Vainora) aptiko ir kitą akmenį, kuriame galbūt yra kažkokie ženklai.

Pabaigus povandeninius tyrimo darbus, tilto vietoje buvo ištrauktas luotas Nr. 2, kuris gulėjo *in situ* 6–7 m gylyje į ŠV nuo Šventorkalnio, apie 30 m į R nuo nedidelės senovinės prieplaukėlės. Bendras luoto ilgis – 5,12 m, plotis – 52–60 cm, išlikęs borto aukštis – 40 cm. Luotas išskobtas iš vieno rąsto. Dvi to paties medžio 10 ir 13 cm pločio pertvaros dalija luotą į 3 dalis. Luoto ragas iškilęs aukščiau už laivagalį. Ties pertvaromis bortai buvo aukštesni – tose vietose yra buvusios skylės. Viena 4,5 cm skersmens skylė yra buvusi kairiajame borte (prieš iškeliant šios skylės jau nebebuvo), kitos dvi, 4 ir 3 cm, buvo dešiniajame borte. Luotas konservuojamas Žemaitijos nacionalinio parko visuomeniniame muziejuje, konsultuojant LNM konservuotojams.

UNDERWATER ARCHEOLOGICAL EXPLORATIONS IN THE PLATELIAI LAKE

In 2002 KU continued the underwater explorations in the Plateliai Lake. The exploration and survey were carried out in the area of 320 m^2. In this area a marked stone, a dugout and 25 bridge balks were detected.